

Uvodnik

Poletno številko pričujemo z Žariščem. M. Krajc in sodelavci predstavljajo pričetek težko pričakovanega državnega presejalnega programa za rak dojke – DORA. Program bo izpolnjeval vsa merila Evropskih smernic za zagotavljanje kakovosti presejanja za rak dojke in zdravljenja. Prva vabila za presejalno mamografijo so bila poslana ženskam Mestne občine Ljubljana v marcu 2008, po vzpostavitvi novih presejalnih enot pa bodo vabljeni ženske iz celotne države. V rubriki Priporočila S. Lahajnar povzema posodobljena priporočila za zdravljenje kronične bolečine pri odraslih bolnikih z rakom. Z upoštevanjem napotkov lahko uspešno lajšamo bolečine pri večini (>80 %) bolnikov z rakom. V Pregledih A. Repar s sodelavci poroča o tarčnem zdravljenju razsejanih gastrointestinalnih stromalnih tumorjev (GIST) v naši državi. Preživetje bolnikov se je po odkritju in uporabi imatinib mesilata in kasneje sunitiniba močno izboljšalo, na tržišče pa prihajajo tudi že nova tarčna zdravila. B. Jezeršek in A. Benigar predstavljata rezultate zdravljenja Nehodgkinovih limfomov z rituksimabom. To zdravilo uporabljajo tako v monoterapiji, v kombinaciji s kemoterapijo in kot vzdrževalno zdravljenje. Uvedba rituksimaba v zdravljenje bolnikov z Nehodgkinovimi limfomi je spremenila dolgoročno prognozo bolnikov s folikularnimi in difuznimi velikoceličnimi B-limfomi in danes predstavlja standard v obravnavi teh bolnikov. V. Velenik s sodelavci poroča o kasnih zapletih kombiniranega zdravljenja raka danke. Zapleti so pogosti, resni in pogosto podcenjeni. Predvidevajo, da bi lahko delež bolnikov s kasnimi zapleti zmanjšali z uporabo natančnejših kirurških tehnik s prepoznavo in ohranitvijo živčnih vlaken in z modifikacijami obsevanja (izključitev perineja iz obsevalnega polja). Ugotavljajo tudi, da bo v bodoče potrebno tudi beležiti kasne zaplete po enotnem protokolu v vsakdanjem kliničnem delu. M. Primic Žakelj s sodelavkami podaja nekatere pomembne podatke iz Poročila o rezultatih državnega programa ZORA 2006-7. V rubriki Za prakso N. Bešič piše o zavornem in nadomestnem zdravljenju s ščitničnimi hormoni pri bolnikih z rakom ščitnice. B. Možina predstavlja vpliv predanalitičnih dejavnikov na kakovost rezultatov klinično-kemijskih preiskav. Z notranjo in zunanjo kontrolo kakovosti lahko v laboratoriju zagotovijo le zanesljivo obdelavo predanega biološkega materiala. Biološki vplivi in napake pri odvzemu ter transportu pa lahko vplivajo na rezultate tako, da so neuporabni ali celo nevarni. To problematiko morajo zato poznati tako laboratorijski delavci kot tudi zdravniki in negovalno osebje. M. Novak in J. Žgajnar pišeta o kontroli kakovosti pri lokoregionarnem zdravljenju karcinoma dojke. Kakovost različnih kirurških posegov pri karcinomu dojke lahko merimo. Zdravljenje je optimalno, če je pravilno opravljen kirurški poseg, za to pa so potrebne dobre slikovne preiskave in diagnostika ter pravi tip operacije, ki jo mora opraviti izkušen kirurg z ustreznim znanjem. J. Ocvirk poroča o neželenih učinkih zdravljenja z zaviralcem epidermalnega ravnega dejavnika (EGFR) – cetuximabom. Pri uporabi

zaviralcev EGFR pogosto opazimo kožne spremembe v obliki akniformnega izpuščaja, suhe kože, sprememb na nohtih in sprememb las. Neželene učinke obvladujemo s topično ali sistemsko uporabo antibiotikov in protivnetnih zdravil. Rubriko Novosti pričujemo s prispevkom P. Petriča in sodelavcev o tridimenzionalni brahiradioterapiji raka materničnega vratu na podlagi magnetorezonančnega slikanja. V brahiradioterapiji raka materničnega vratu uvajajo 3D-pristop šele v zadnjih letih, po pridobitvi ustreznih naprav (predvsem MR) pa smo ga pričeli uvajati leta 2006 tudi na Onkološkem inštitutu. Zaradi ugodnejšega razmerja med obsevanostjo tumorja in zdravih tkiv lahko pričakujemo večje število ozdravljenih bolnic brez poznih zapletov zdravljenja.

B. Videgar Kralj poroča o uvajanju preiskave PET/CT na Onkološkem inštitutu, ki je prva takšna naprava v Sloveniji. Zaenkrat uporabljajo kot pozitronski sevalec v svetu najbolj uporabljen ¹⁸F vezan na analog glukoze (FDG). Ob pravilno izbranih indikacijah, upoštevanju kontraindikacij in možnih vplivov na razporejanje radiofarmaka (¹⁸F-FDG) je PET/CT odlična diagnostična metoda, ki nam omogoča zgodnjo izbiro najustrenejšega zdravljenja za bolnike. E. Matos nas obvešča o novostih v dopolnilnem zdravljenju HER2-pozitivnega raka dojke. Prognoza bolnic s takšnim rakom dojke (med 15-20% vseh rakov dojke) se je z uvedbo trastuzumaba bistveno izboljšala, vendar se pri nekaterih bolnicah bolezni ponovi. Prihajajo pa tudi že nova tarčna zdravila, ki bodo morda še učinkovitejša, eno izmed njih je lapatinib. V rubriki Prikaz primera K. Kogovšek s sodelavci predstavlja bolnico, pri kateri so odkrili manifestno hipotireozo pred obsežnim načrtovanim kirurškim posegom. Natančna predoperativna anesteziološka ocena bolnika, pri katerem sumimo, da gre za okvarjeno delovanje ščitnice, je zelo pomembna. Le s primernim zdravljenjem hipotireoze lahko ob odložitvi načrtovanega posega pričakujemo zadovoljiv zaključek zdravljenja. V Odmevih nam B. Šeruga in N. Snoj pošiljata vtise in misli iz svoje poti po svetu. V. Velenik nam predstavlja pomembne poudarke s kongresa ASCO GI 2008, K. Vojakovič in T. Čufer pa poročata o 3. dnevu internistične onkologije. J. Azarija govori o vtisih, ki jih je doživela z bolniki kot študentka medicine. Sledijo še knjižne novice, promocije in napredovanja. Zaradi zanimanja za naš časopis tudi v zamejstvu tokrat prvič v zaključku številke objavljamo angleške povzetke prispevkov.

Ob branju Onkologije Vam želim v vročih poletnih dneh prijetno osvežitev!

Zvonimir Rudolf, glavni urednik

